

Set fra et lægeligt synspunkt synes fordelene store:

For det første vil miljøet på hospitalerne forbedres til fordel for disse hospitalers egentlige klientel.

For det andet bliver lægerne ved sindssygehospitalerne frigjort for et tidsrøvende arbejde og kan bedre koncentrere sig om deres egentlige opgave: at behandle sindssyge.

For det tredje bliver de retspsykiatriske opgaver henlagt til institutioner, der specielt er indrettet hertil, og hvor personalet specielt er uddannet til formålet og efterhånden opnår en særlig stor erfaring i disse sager. Dette vil formentlig medføre en bedre og mere ensartet bedømmelse af delinkventerne.

For det fjerde vil man antagelig få en del sager afgjort hurtigere, idet den primære observation kun skal afgøre, om patienten er »ansvarlig«, »delvis ansvarlig« eller »uansvarlig«, hvorimod den finere, tidsrøvende uddifferentiering af de delvis ansvarliges gruppe og hvilke sanktioner, der bør anvendes mod dem, kan udskydes til efter dommen.

Væsentlige lægelige indvendinger synes der mig umiddelbart ikke at være, men måske vil man fra juridisk side kunne påpege ulemper ved systemet.

Som tidligere antydet må det meget beklages, at der ikke var tid til at sætte sig mere ind i systemet, og at den juridiske side af sagen er temmelig dårligt belyst.

Ordningen synes imidlertid at indebære så mange fordele, at det vel var værd at overveje, om den lod sig tilpasse dansk retspleje, og om man ikke burde sende en jurist og en psykiater til Holland for at studere den nærmere.

Aage Kirkegaard.

DANSK KRONIK.

Justitsministeriet har nedsat et udvalg til overvejelse af spørgsmål vedrørende den officielle *kriminalstatistik*. Udvalgets formand er rigsadvokat *H. Olafsson*. Udvalgets nedsættelse må ses i sammenhæng med de nordiske drøftelser om kriminalstatistikken, som blev indledet med et møde i Stockholm i januar 1955 efter offentliggørelsen af den svenske betænkning om kriminalstatistik (se NTfK 1955 p. 79—80 og 166—70).

Ifølge Politiets årsberetning for 1954, der nylig er udsendt, var *antallet af forbrydelser*, som i 1954 kom til politiets kundskab, ca. 111.500. Dette var ca. 9.000 mindre end i 1953 og svarede nogenlunde til tallene for 1949 og 1950, inden der i 1951 indtrådte en stigning i kriminaliteten. Antallet af opklarede forbrydelser var i 1954 ca. 51.400.

Om utviklingen i den forløbne del af 1955 kan bemærkes, at i hvert fald de månedlige oppgørelser fra Københavns politi ikke synes at tyde på nogen større forskydning i forhold til 1954. Der var — når man sammenligner med de tilsvarende måneder sidste år — en vis stigning til og med maj måned, derefter et fald i juni og juli.

Antallet af unge lovovertrædere i *ungdomsfængslerne* var pr. 1. august 1955 ialt 138. Heraf var 69 anbragt på Søbysøggård og 40 i den nye afdeling i Møgelkær, som blev oprettet i november 1954, medens 29 var anbragt i afdelingerne i Nyborg statsfængsel (6 i modtagelsesafdelingen, 15 i den almindelige afdeling og 8 i isolationsafdelingen).

Landsdommer *Bjarne Frandsen* har i en artikel i Ugeskrift for Retsvæsen 1955, p. 201—10 behandlet spørgsmålet om *straf og erstatning efter den nye færdselslov*. Der meddeles her bl. a. nogle oplysninger om den hidtidige praxis med hensyn til strafudmåling og frakendelse af førerbevis i berusersager indenfor vestre og østre landsretskreds. Forf. anbefaler en skærpelse af domstolenes kurs under den nye færdselslov.

Overinspektør for børneforsorgen *Oluf J. Skjerbæk* fyldte 70 år i august 1955 og gik af ved månedens udgang. Kontorchef i socialministeriet *H. Horsten* er konstitueret som overinspektør fra den 1. september 1955. Spørgsmålet om børneforsorgens fremtidige organisation og ledelse er som bekendt for tiden genstand for overvejelse i et af socialministeriet nedsat udvalg.

I De Forenede Nationers verdenskongres for forebyggelse af kriminalitet og behandling af lovovertrædere, som afholdtes i Genève i dagene fra 22. august til 3. september 1955, deltog fra dansk side som repræsentanter for justitsministeriet direktøren for fængselsvæsenet *H. Tetens*, chefen for fængselsvæsenets arbejdsdrift *C. Aude-Hansen* og kontorchef i justitsministeriet *Chr. Ludvigsen*, som repræsentant for socialministeriet overinspektør for børneforsorgen *Oluf J. Skjerbæk*.

Knud Waaben.

NORSK KRONIKK.

Norsk fængselsvesen har i særlig grad fått søkelyset rettet mot seg i den senere tid. Årsakene er dels de mange rømminger fra åpne og lukkede anstalter, dels oppdagelsen av visse mislige forhold blant fangene i Botsfengslet. Bl. a. er det påvist tilfelle av narkotika- og alkoholmisbruk og homoseksualitet i fengslet.

Forholdene er blitt gjenstand for en rekke redaksjonelle artikler i dagspressen. Særlig er de mange rømminger fra Berg arbeidsskole blitt

inngående kommentert. *Aftenposten* finner behandlingen i åpne anstalter verdifull og mener at denne behandlingsform bør bevares, men reiser spørsmålet om ikke anstaltene kan henlegges til steder hvor lovovertrederne ikke får adgang til å volde nevneverdig skade om de rømmer. Bladet trekker i denne forbindelse fram de mange biltyverier og innbrudd hos folk som bor i nærheten av Berg arbeidsskole. — *Dagbladet* stiller spørsmålet om arbeidsskolen etter de erfaringer som hittil er høstet fortsatt bør drives, og finner at svaret må bli et ubetinget ja. I en forståelsesfull artikkel nevner bladet de særlige problemer behandlingen i åpen anstalt reiser og fremhever at de mange rømninger må bedømmes mot denne bakgrunn. — *Vårt Land* inntar en mer reservert holdning. Bladet tar sitt utgangspunkt i et intervju en lokalavis har hatt med noen rømte arbeidsskole-elever som er blitt grepet. I intervjuet, som for øvrig må være kommet i stand på ureglementert måte, gir to av rømningene uttrykk for at de heller vil sitte i fengsel og meditere over det gale de har gjort enn å være på Berg arbeidsskole, hvor de aldri får være i fred for de andre elevene. Alle guttene vil ha fengselsstraffer og dermed skvære opp med samfunnet, heter det videre. Til dette skriver *Vårt Land* redaksjonelt: „Behovet hos disse guttene for i stillhet å tenke over sine galskaper og for å „skvære opp“ med samfunnet er riktige og sunne behov. Kan ikke arbeidsskolen imøtekomme disse behov som for guttene nettopp i deres situasjon må regnes for de mest vitale, må det være noe fundamentalt galt ved skolen. Det gjelder her moralske behov som hører til de grunnleggende i gjenreisningen av ungdom som er kommet på avveier“.

Mot disse synspunkter er innvendt at når så mange Berg-elever gir uttrykk for at de foretrekker fengsel for arbeidsskole, så skyldes ikke dette noe soningsbehov, men den omstendighet at et fengselsopphold regelmessig ville ha blitt av betydelig kortere varighet enn oppholdet på Berg, som normalt ikke skal være under 18 måneder. Den lange tid på Berg sammenliknet med den frihetsberøvelse en fengselsstraff ville ha medført, synes å være en av de viktigste årsaker til de disiplinære problemer på skolen.

I anledning de avslørte uregelmessigheter blant fangene på Botsfengslet fremhever *Aftenposten* i en redaksjonell artikkel den utilfredsstillende tilstand vårt fengselsvesen befinner seg i på grunn av dårlige fengselsbygninger, elendig vedlikehold og mangel på kvalifisert personale. Det heter: „Hovedårsaken til den dårlige forfatning mange fengsler befinner seg i er de altfor små bevilgninger. Vi står igjen overfor et uttrykk for at primære statsoppgaver forsømmes. Fengselsmyndighetene har en lite misunnelsesverdig oppgave, og de legger ikke skjul på at særlig lønnsforholdene for vokterne byr dem store vanskeligheter. Det er simpelthen ikke mulig lenger å skaffe tilstrekkelig kvalifisert arbeidskraft.“

Kriminalstatistikken for 1954 viser en ubetydelig nedgang siden 1953 i tallet på straffbare personer (straffede og påtalefridde). Bortsett fra

1952 har det vært en stadig nedgang i tallet på straffbare personer i årene etter krigen. Fra 1948 til 1954 gikk tallet på straffbare ned vel 20 pst. Sett i forhold til folkemengden gikk tallet på straffbare ned fra 1.52 til 1.15 i dette tidsrom. For 1938 var det tilsvarende tall 1.67. En stor del av nedgangen skyldes endringer i folkemengdens alderssammensetning og ikke en faktisk bedring i kriminaliteten.

Tallet på straffelte for forseelser er gått op med 5.8 pst. siden 1953. Stigningen, som i sin helhet faller på bygdene, skyldes vesentlig en økning i tallet på trafikkforseelser som for en stor del henger sammen med politiets skjerpede trafikkkontroll i 1954.

Norsk Vernesamband har nedsatt et utvalg bestående av byråsjef O. Herud, kontorsjef K. Nordal og universitetsstipendiat A. Bratholm til å utrede spørsmålet om vernelagens organisasjonsform og tjenestemenenes status. Særlig skal drøftes hvorvidt vernelagene administrativt bør legges under det offentlige.

Anders Bratholm.

SVENSK KRÖNIKA.

För att rättsskipningen skall fungera väl är det av största betydelse att domstolarnas avgöranden sker utan onödig tidsutdräkt, framhåller justitieministern Herman Zetterberg i direktiven för en utredning, som skall belysa hur lång tid som för närvarande brukar åtgå beträffande vissa slag av ofta förekommande brottmål från det att den straffbelagda gärningen anmäles till polisen eller eljest blir känd för denna och till dess att dom i målet meddelas. Dröjsmål med avdömandet av brottmål medför allvarliga olägenheter; bevisprövningen blir ofta osäker men samhällets reaktion mot brottsligheten försvagas också väsentligt, om straff eller annan åtgärd med anledning av brott ådömes först en längre tid efter gärningen. Svårigheterna i fråga om den dömdes återanpassning i samhället ökar, och för den som misstänkes för brott innebär det ej sällan en svår psykisk press och ett betydande lidande, om saken ej blir avgjord inom rimlig tid. Byrådirektören *Sverker Groth* har tillkallats som utredningsman.

I motioner inom riksdagen i våras hemställdes att riksdagen måtte begära utredning rörande orsakerna till den ökade brottsligheten. Det riksdagsutskott, som behandlade motionerna, framhöll att frågan om brottsligheten och dess orsaker innefattade mycket stora och svårlösta problemkomplex; utskottet uttalade också, att det var av vikt att brottslingsutvecklingens relation till samhällsutvecklingen i övrigt på skilda områden kunde följas kontinuerligt genom ett permanent organ för forskning. Utskottet hänvisade till de förslag ang. kriminalstatistiken och den kriminologiske forskningen som framlagts och nu behandlas i departement. Brottslighetens orsaker bör klarläggas, uttalade utskottet

men fann icke att den av motionärerna föreslagna vägen med en statlig kommitté var lämplig. — Vid utskottets utlåtande har fogats ett par tablåer över brottslighetens utveckling. Av dessa framgår bl. a., att antalet personer, som i första instans sakfällts för brott enligt strafflagen, 1939 utgjorde 256,1 på 100.000 av den straffmyndiga medelfolkmängden (100 %); 1952 var antalet 422,9 (165,1 %). För tillgreppsbrott var motsvarande siffror 66,5 (100 %) och 173,8 (261,4 %).

Ett förslag till program för en undersökning av kriminalvårdsklientel med huvudsyfte att pröva utfallet av skilda behandlingsmetoder har på uppdrag av justitieministern utarbetats av professorerna *Ivar Agge* och *Gunnar Boalt*, byråchefen *Torsten Eriksson* samt chefläkaren *Gustav Jonsson*. Förslaget avser en kartläggande grundundersökning och en därpå följande behandlingsundersökning.

Grundundersökningen, som skall föregås av en förberedande provundersökning, har till syfte att erhålla en utförlig kartläggning av ett års brottslingsklientel beträffande vissa medicinska, psykologiska och sociala faktorer; undersökningen skall också studera hur brottslingsklientelet avviker från det normalt genomsnittliga. Brottslingsgruppen skall innefatta en fjärdedel av alla män som under ett års tid dömes för straffregisterbrott av Stockholms rådhusrätt och normalgruppen samma antal ostraffade män i Stockholm. Som resultat väntas undersökningen ge en utförlig provkarta på faktorer, vilkas förekomst tydligt divergerar vid en jämförelse mellan brottslings- och normalgrupperna, och deras relativa betydelse.

Beträffande behandlingsundersökningen uttalar de sakkunniga, att det förefaller i hög grad påkallat att med vetenskapliga metoder pröva i vilken utsträckning behandling verkligen lönar sig och speciellt i vilka former. Undersökningen föreslås begränsad till villkorligt dömda män i åldern 21—27 år från Stockholm och Göteborg. De dömda skall delas upp i grupper med 80 personer i varje grupp. I vardera staden skall en kontrollgrupp få den behandling, som ordinärt ges de villkorligt dömda, och en behandlingsgrupp en behandling, som i olika avseenden utökats och vilken handhaves av heltidsanställda assistenter. I Stockholm skall en grupp dessutom bli föremål för gruppterapi. Före och efter behandlingstiden, som för varje person skall vara tre år, skall de dömda göras till föremål för en speciell undersökning av medicinsk, psykologisk och sociologisk art.

Kostnaderna för grundundersökningen har beräknats till 235.000 kronor och för behandlingsundersökningen till 643.000 kronor.

Förslaget är nu föremål för remissbehandling.

Till justitieråd fr. o. m. 25 juli 1955 har utnämnts ledamoten av lagberedningen, hovrättsrådet i Svea hovrätt *Torkel Nordström*. Justitierådet Nordström är född 1910.

Carl Holmberg.